

Ks. Jacek Wojda
PWT Warszawa

Parafia Rożyńsk Wielki 1958 (1982) – 2008

Ks. Wojciech Guzewicz, Ełk: Albertinum 2008

Autor publikacji, dr hab. Wojciech Guzewicz, profesor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, ksiądz diecezji ełckiej, jest historykiem, absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II. Szczególny teren jego badań stanowią dzieje Kościoła w północno-wschodniej Polsce. Jest autorem wielu publikacji, wśród nich dziejów duchowieństwa i parafii diecezji ełckiej. Jego niniejsza praca wzbogaca wiedzę z historii Kościoła na tych terenach. Świadczy ona o tym, że autorowi leży na sercu przybliżenie czytelnikom historii o bardzo burzliwych kolejach tej części Polski i Kościoła tam żyjącego. Jest to wspaniały sposób budowania tożsamości mieszkańców tych ziem.

W pięciu rozdziałach zostały zawarte dzieje parafii Rożyńsk Wielki. W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Geneza i powstanie parafii” autor przedstawia aspekt topograficzny i historyczny parafii. Część ta wyróżnia się opisem ukształtowania terenu, jego flory i fauny, jego zagospodarowania przez człowieka. Czytamy w niej o przeszłości religijno-politycznej terenu. Autor wyznacza datę przełomową historii na rok 1945. Ma ona wieloraki wpływ na dzieje dzisiejszej parafii Rożyńsk. Ostatni i kulminacyjny punkt tego rozdziału jest poświęcony perypetiom tworzenia parafii po II wojnie światowej. Od 1958 roku istnieje w Rożyńsku samodzielny wikariat parafii w Drygałach. W 1982 roku otrzymuje on status pełnoprawnej parafii.

Rozdział drugi dotyczy duchowieństwa i wiernych, czyli osób tworzących wspólnotę parafialną. Autor zamieszcza najważniejsze informacje dotyczące kolejnych pasterzy posługujących katolikom, dołączając stosowne zdjęcia. Opisu-
jąc ludność parafii, docieka między innymi przyczyn zmian ilościowych.

Rozdział trzeci obejmuje w swej treści kościoł, kaplice i cmentarze parafii. Opis architektury i wyposażenia kościoła wyróżnia się klarownością i kompetencją.

W dalszym wywodzie brak jest jednak informacji o czasie powstania kaplic, przynależących do parafii. O dacie powstania kaplicy w Kurczątkach możemy tylko wnioskować, że mogły to być lata siedemdziesiąte, gdyż autor wzmiankuje, że pierwszym księdzem, który tu przyjeżdżał z posługą duszpasterską był ks. Drężek, a było to w 1976 r. (s. 81). Podana jest natomiast data powstania kaplicy w Dybówku. Dla ściślejszego przedstawienia historii kaplic lepiej byłoby umieścić je pod jednym tytułem, podobnie jak przedstawiono obecność i historię różnych cmentarzy na terenie parafii.

W ostatniej części rozdziału trzeciego możemy znaleźć wiele informacji o cmentarzach w parafii. Dotyczą one nie tylko pochówków z czasów po II wojnie światowej i z okresu istnienia parafii, ale też z minionych wieków. Opis tych najstarszych jest szczegółowy. Zwraca uwagę troska autora o zmarłych, która wyraża się w wymienianiu poszczególnych istniejących grobów. Podanie informacji o stanie aktualnym cmentarzy, o ich „zanikaniu” przez działanie sił przyrody, skłania czytelnika do podjęcia działań dla zachowania miejsc pochówków dawnych mieszkańców tych ziem.

Rozdział czwarty, traktujący o życiu religijnym, ujmuje życie sakramentalne parafian. Na uwagę zasługuje ukazane w pierwszym punkcie, pod tytułem „Sakramenty”, powiązanie definicji poszczególnych sakramentów, miejsc ich udzielania i udziału wiernych przystępujących do nich. Na pierwszym miejscu wśród sakramentów jest omówiony chrzest. W ramach przygotowania do liturgii tegoż sakramentu rodzice i chrzestni dziecka uczestniczyli w katechezie chrzcielnej. Sakramentu tego udzielał ksiądz przy chrzcielnicy podczas niedzielnej mszy świętej. W drugim punkcie zatytułowanym „Nabożeństwa” zauważyć można jednak pewną nieścisłość terminologiczną. Do nabożeństw zostały niesłusznie zaliczone msze święte, pogrzeby, roraty, odpusty parafialne, wspomnienia świętych. Owe obrzędy kościelne winny być kwalifikowane jako liturgia (zob. kkk 1135sq). Nabożeństwami są natomiast Gorzkie Żale, Droga krzyżowa, Godzinki o Niepokalanym Poczęciu NMP, nabożeństwa majowe, różańcowe, nowenna do MB Nieustającej Pomocy, poświęcenia pól, nawiedzenia sanktuariów i inne.

W rozdziale o życiu religijnym autor wyszczególnił „Przepowiadanie Słowa Bożego”, stosownie do teologii po Drugim Soborze Watykańskim. Opracował także nauczanie katechezy. W tym rozdziale umieścił jeszcze informacje o wspólnotach działających przy parafii, które rzeczywiście wchodzą w skład mozaiki życia religijnego parafii.

W ostatnim piątym rozdziale autor uwzględnił inicjatywy społeczne parafian. Zauważył inne niż tylko kościelne obszary udzielania się katolików. Obszary owe obejmują wychowanie i oświatę, dobroczynność, kulturę i troskę o swą małą ojczyznę w powołanym Towarzystwie Miłośników Ziemi Rożyńskiej. Na podkreślenie zasługuje działalność świetlicy parafialnej oraz inicjatywy muzyczne parafii, spośród których wyróżniają się koncerty organowe.

Zakończenie jest raczej prostym streszczeniem poszczególnych rozdziałów książki. Niektóre informacje zdają się być powtórzeniem wcześniej przytoczonych faktów. Brakuje zatem ujęcia syntetycznego. Dopiero w ostatnich dwóch paragrafach znajdujemy wyjście poza ścisłe ramy korpusu pracy.

Praca charakteryzuje się ujęciem faktograficznym, które ujawnia się w systematycznym wykładzie dotyczącym geografii, administracji państwowej i kościelnej, osób tworzących parafię, poczynając od stojących na jej czele księży proboszczów. Została zachowana metoda historyczna poprzez zaprezentowanie i korzystanie z materiałów archiwalnych i innych dostępnych źródeł, jak na przykład rozmowy z żyjącymi świadkami historii. Zamieszczona bibliografia najlepiej ukazuje warsztat historyczny autora.

Przejrzysty i piękny język ułatwia lekturę często skondensowanych treści historycznych. Aneks szósty stanowi swego rodzaju encyklopedię poszerzonych informacji o odpustach w parafii i patronujących jej świętych.

Obszerne streszczenie w języku niemieckim jest otwarciem na niepolskich czytelników, szczególnie na Niemców zwiedzających miejsca rodzinne ich ojców.

Książka zawiera wiele ciekawych zdjęć czarno-białych i kolorowych, ułatwiających poznanie przeszłości, która bezpowrotnie przeminęła. Na uwagę zasługuje także wydanie książki w twardej oprawie z piękną okładką przedstawiającą patrona parafii św. Szczepana.

Nie ulega wątpliwości, że książka klarownie wprowadza w dzieje parafii Rożyńsk Wielki. Umieszczając je w szerszym kontekście historycznym, ukazuje krok po kroku poszczególne aspekty przeszłości i terażniejszości parafii. Szczególnym atutem książki może być położenie akcentu na terażniejszość, unaocznienie niejako dnia dzisiejszego życia parafii, która w nowym kontekście współczesnej Polski i Europy odpowiada w sposób twórczy na wyzwania swej epoki.

Prezentowana publikacja jest także sposobem uczczenia złotego jubileuszu kształtowania się życia parafialnego (1958-2008). Stała się z pewnością dobrą okazją do zatrzymania się nad posiadaniem dziedzictwem oraz bodźcem do dziękczynienia i spojrzenia z nową odwagą w przyszłość.